

Міністерство освіти і науки України
ВСП «Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»

Циклова комісія товарознавчо-комерційних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО
педагогічною радою
(протокол № 1 від «31» 08 2023)

Директор Сергій ВОЛОЩУК

ОРГАНІЗАЦІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ

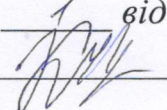
ПРОГРАМА

Ужгород 2023

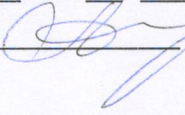
Автор: Лариса Павліш, кандидат технічних наук, доцент

Рецензент: Наталія Василюха, кандидат економічних наук, доцент кафедри товарознавства та комерційної діяльності Ужгородського торговельно-економічного інституту ДТЕІ

Розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії товарознавчо-комерційних дисциплін

Протокол № 1 від 29.08.23 р.
Голова ц/к Катерина КУЗЬМА

Розглянуто і ухвалено на засіданні робочої групи з розробки, розвитку ОПП та випуску фахівців за нею

Протокол № 1 від 30.08.2023 р.
Керівник групи: Ганна ДАНКО

ОРГАНІЗАЦІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ

ПРОГРАМА

Рецензія

на програму навчальної дисципліни «Організація і технологія торговельних процесів» для підготовки фахового молодшого бакалавра за освітньою програмою «Товарознавство і логістична діяльність» укладену Ларисою ПАВЛІШ

Програма навчальної дисципліни «Організація і технологія торговельних процесів» складена для досягнення цілей освітньо-професійної програми «Товарознавство і логістична діяльність» з підготовки фахового молодшого бакалавра зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

Програма з дисципліни включає широкий спектр питань, пов'язаних з організацією торговельних процесів, є підґрунтям для розвитку компетентностей майбутніх фахівців у галузі торгівлі та логістичної діяльності. Теми, які формують зміст дисципліни, розкривають її сутність та дозволяють досягнути загальних та спеціальних компетентностей відповідно до вищезазначеної ОПП.

Програму складено відповідно до методичних рекомендації щодо складання навчальних програм ВСП «Ужгородський торговельно-економічний коледж Державного торговельно-економічного університету» з дотриманням всіх формальних вимог.

Навчальна програма дисципліни «Організація та технологія торговельних процесів» є добре структурованою, актуальною та спрямованою на формування компетентностей, необхідних для успішної кар'єри у сфері підприємництва та торгівлі. Вона відповідає вимогам сучасного ринку та сприяє підготовці кваліфікованих фахівців, здатних ефективно здійснювати та організовувати торговельними процесами в оптовій та роздрібній торгівлі.

Таким чином, рецензована навчальна програма дозволяє сформувати компетентності та отримати результати, обумовлені освітньо-професійною програмою підготовки здобувачів ОС фахового молодшого бакалавра «Товарознавство і логістична діяльність» та може бути рекомендована до впровадження в навчальний процес.

Канд. екон. наук, доцент

Наталія ВАСИЛИХА

Пояснювальна записка

Навчальна програма дисципліни «Організація і технологія торговельних процесів» призначена для здобувачів фахової передвищої освіти, освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» денної форми навчання галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», освітньо-професійна програма «Товарознавство і логістична діяльність».

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни
2. Результати вивчення дисципліни
3. Зміст дисципліни
4. Список рекомендованих джерел

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Організація і технологія торговельних процесів» є формування у здобувачів системи знань та практичних навичок раціональної організації торговельних процесів та їх технологічного вирішення.

Завданням вивчення дисципліни «Організація і технологія торговельних процесів» є надання студентам ґрунтовних знань в галузі організації та здійснення товароруху, сучасних методів організації торговельних процесів у роздрібних та оптових підприємствах, сформуванню знань та практичні навички в галузі організації обслуговування покупців на підприємствах торгівлі, вивчити технологічні принципи роботи підприємств, організації матеріально-технічного забезпечення, транспортування та зберігання сировини, матеріалів, обладнання та готових виробів, визначення змісту організаційних дій, способів посилення організаційного впливу для підвищення ефективності торговельної діяльності і реалізації функцій торгівлі.

Предметом вивчення дисципліни є відносини і зв'язки, що зумовлюють структуру та технологію торговельних процесів, а також процеси і дії організуючої спрямованості.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Організація і технологія торговельних процесів», як обов'язкова компонента освітньо-професійної програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та спеціальними компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за освітньо-професійною програмою «Товарознавство і логістична діяльність»:

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньо-професійною програмою</i>		
ЗК 3	Здатність застосувати знання у практичних ситуаціях.	1-6
ЗК 6	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології	2, 6
ЗК 8	Здатність виявляти ініціативу та підприємливість	1-6
<i>Спеціальні компетентності за освітньо-професійною програмою</i>		
СК 1	Здатність враховувати основні закономірності та сучасні досягнення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.	1-6
СК 2	Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо діяльності підприємства.	2-6
СК 5	Здатність здійснювати діяльність із дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.	1,5
СК 6	Здатність виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур, зокрема логістичної структури.	1-6
СК 8	Здатність визначати і задовольняти потреби споживачів як пріоритетних	6

	суб'єктів ринку.	
<i>Програмні результати навчання за освітньо-професійною програмою</i>		
PH 2	Застосовувати знання, розуміння закономірностей та сучасних досягнень у підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності із професійною метою.	1-6
PH 7	Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні й теоретичні знання у сфері підприємництва, торгівлі, біржової діяльності для подальшого використання у практичній діяльності.	1,3,5
PH 9	Застосовувати інноваційні підходи у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.	1-6
PH 11	Знати основи нормативно-правового забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати їх на практиці.	5-6
PH 12	Виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.	1-6
PH 17	Визначати основні показники діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур для забезпечення їх ефективності.	3,6

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ до курсу «Організація і технологія торговельних процесів»

Зміст, об'єкт та предмет вивчення дисципліни. Мета та завдання дисципліни. Термінологія дисципліни. Значення дисципліни для формування компетентностей здобувача відповідно до освітньо-професійної програми «Товарознавство і логістична діяльність».

Торгівля, як галузь народного господарства. Історичні аспекти розвитку торгівлі. Роль, значення, мета, функції та особливості розвитку торгівлі в Україні. Державне регулювання торгівлі в Україні.

Види торгівлі, загальна класифікація торговельних підприємств.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1-3, 18, 19.

Додатковий: 20, 21, 23.

Інтернет-джерела: 24, 26.

Тема 2. Товарорух як передумова торговельних процесів

Поняття та сутність процесу товароруху. Необхідність раціональної організації процесу товароруху як функція логістики. Чинники, що впливають на процес товароруху. Форми і технологія товароруху. Ланки в процесі товароруху та їхня раціональна кількість. Вплив раціональної організації та технологічного рішення торговельних процесів на процес товароруху.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2, 18.

Додатковий: 20, 23.

Тема 3. Транспортне, тарне та технологічне забезпечення торговельних процесів

Транспортні засоби та їх вибір для забезпечення транспортно-експедиційних операцій. Види і роль транспорту у сфері торгівлі. Основні види транспортних засобів для перевезень вантажів. Організація перевезень вантажів залізничним транспортом. Організація перевезень вантажів автомобільним транспортом.

Роль тари та упаковки в організації торгово-технологічних процесів, основні вимоги, види, якість тари. Роль і функції тари та упаковки. Основи класифікації тари. Вимоги до якості тари. Організація тарних операцій у торговельних підприємствах. Порядок організації обігу тари в торгівлі

Обладнання підприємств торгівлі. Торговельне обладнання як засіб технічного забезпечення товароруку. Види торговельного обладнання. Основні техніко-економічні характеристики і загальні правила експлуатації. Вимоги до конструкцій та матеріалів торговельного обладнання.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1-3, 5, 18.

Додатковий: 20 - 23.

Інтернет-джерела: 24.

Тема 4. Організація та технологія торговельних процесів в оптовій торгівлі

Оптова торгівля: поняття, сутність, особливості, функції. Чинники, що впливають на оптову торгівлю. Роль оптової торгівлі. Структура оптової торгівлі. Інфраструктура оптової торгівлі, види оптових підприємств та їх класифікація. Оптові посередники: їх види, необхідність використання у процесі руху товару. Функції оптових торговельних підприємств. Структура і побудова апарату оптового підприємства.

Складське господарство оптового підприємства. Роль та місце складів у системі товароруку. Класифікація складів, їх характеристика. Спеціалізація та типізація складів. Влаштування, планування та технологічне обладнання товарних складів. Види складських будівель та приміщень.

Торгово-технологічний процес на складі: поняття, призначення, зміст, принципи його організації. Технологія розвантажування і внутрішньо-складського переміщення товарів. Організація і технологія приймання товарів на складі.

Організація і технологія розміщування та зберігання товарів на складах. Заходи зі збереження товарів на складах. Організація і технологія відбору та відпуску товарів зі складу. Механізація й автоматизація технологічного процесу на підприємствах оптової торгівлі.

Сутність оптового продажу товарів. Організація продажу товарів зі складу. Методи оптового продажу.

Особливості дрібнооптового продажу товарів. Організація дрібнооптового продажу товарів у магазинах-складах. Дрібнооптовий продаж на оптових ринках. Інші види оптового продажу

Список рекомендованих джерел

Основний: 1-3, 5, 15, 16.

Додатковий: 20-23.

Інтернет-джерела: 24, 26.

Тема 5. Організація і технологія товаропостачання роздрібних торговельних підприємств

Технологія та організація доставки товарів. Вимоги до організації товаропостачання. Технологія та організація товаропостачання роздрібних підприємств; форми, схеми, маршрути. Транспорт, види та особливості використання. Вимоги і принципи організації товаропостачання. Визначення потреби в товарах, точки замовлення і порядок оформлення замовлення. Оптимізація маршрутів завезення товарів. Технологічні аспекти організації процесу товаропостачання

Список рекомендованих джерел

Основний: 1,2 .

Додатковий: 20,21.

Інтернет-джерела: 24

Тема 6. Організація та технологія торговельних процесів в роздрібній торгівлі

Сутність роздрібною торгівлі, функції та особливості розміщення роздрібних підприємств. Роздрібна торгова мережа: поняття, види, загальна характеристика. Структура роздрібною мережі. Класифікація роздрібних торгових підприємств. Принципи, правила та види розміщення магазинів. Класифікація та сучасні типи (формати) магазинів.

Торгові будівлі, класифікація, вимоги до них. Основні функціональні групи приміщень магазину, їх взаємозв'язок, улаштування, планування та взаємозв'язок приміщень магазину. Торговельна зала, планування, показники раціонального використання площі. Дизайн магазину. Зовнішнє оформлення. Інтер'єр торговельного підприємства.

Організаційна структура роздрібною торговельного підприємства. Організація праці в магазинах.

Сутність торгово-технологічного процесу у роздрібній торгівлі, його структура та принципи організації. Законодавчі акти та нормативні документи, що регламентують роботу підприємств торгівлі, їх значення та зміст. Основні та допоміжні операції торговельно-технологічного процесу. Організація та технологія розвантаження та приймання товарів у магазині, нормативні та супровідні документи, що регулюють процес приймання. Організація підготовки товарів для продажу, зміст операцій. Організація розміщення та викладки товарів у торговельній залі. Основи мерчандайзингу. Правила продажу окремих груп товарів.

Класифікація форм і методів роздрібною продажу товарів. Магазинні методи продажу товарів: зміст, організація, ефективність. Продаж товарів через

прилавок обслуговування. Організація продажу товарів за методом самообслуговування. Інші методи продажу товарів у магазинах.

Безпосереднє обслуговування покупців: елементи, культура, якість, засоби оптимізації. Психологічні аспекти процесу продажу товарів. Сутність психології торгівлі. Етапи продажу.

Організація продажу товарів у дрібнороздрібній торговельній мережі. Характеристика підприємств дрібнороздрібної торгівлі. Організація продажу товарів у дрібнороздрібній торговельній мережі. Організація пересувної торгівлі. Загальні засади організації продажу товарів за замовленнями та вдома у покупців. Ярмарково-базарна торгівля. Новітні форми позамагазинного продажу товарів.

Особливі форми продажу товарів. Комісійний продаж товарів. Продаж товарів у розстрочку. Роздрібні аукціони. Продаж товарів поштою. Телемагазини. Електронна торгівля. Організація торгівлі на ринках.

Стандартний та індивідуальний торговий сервіс. Рівень обслуговування. Послуги торговельного сервісу. Поняття послуги роздрібної торгівлі. Характерні ознаки послуг та їх взаємозв'язок. Основні та додаткові послуги у торгівлі. Вимоги до послуг роздрібної торгівлі

Втрати товарів при організації торговельного процесу. Нормовані та ненормовані втрати.

Захист прав споживачів: законодавчі засади та забезпечення дотримання законодавства. Контроль за діяльністю суб'єктів роздрібної торгівлі.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1-14, 17-19.

Додатковий: 20, 21, 23

Інтернет-джерела: 24-26

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Апопій В.В., Мішук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом`як Ю.М. Організація торгівлі: Підручник. 2-ге видання., перероб. та доп. Київ. Центр учбової літератури. 2018. С. 632.
2. Бозуленко О. Я. Організація торгівлі : навч. посіб. Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2021. 240 с. URL: http://chtei-knteu.cv.ua/ua/content/download/nauka/monography/bozulenko_2021.pdf.
3. ДСТУ 4303:2004. Торгівля роздрібна та оптова. Терміни та визначення понять. Чинний від 2005-07-01. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2005. 30 с.
4. Про електронну комерцію : Закон України від 03.09.2015 р. № 675-VIII : станом на 1 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>.
5. Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів : Постанова Каб. Міністрів України від 15.06.2006 р. № 833 : станом на 13 берез. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/833-2006-п#Text>.
6. Про затвердження Правил комісійної торгівлі непродовольчими товарами : Наказ М-ва зовніш. екон. зв'язків України від 13.03.1995 р. № 37 : станом на 2 жовт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0079-95#Text>.
7. Про затвердження Правил продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями : Наказ М-ва економіки України від 19.04.2007 р. № 103 : станом на 2 жовт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1181-07#Text>.
8. Про затвердження Правил роботи дрібнороздрібної торговельної мережі : Наказ М-ва зовніш. екон. зв'язків і торгівлі України від 08.07.1996 р. № 369 : станом на 2 жовт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0372-96#Text>.
9. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі нафтопродуктами : Постанова Каб. Міністрів України від 20.12.1997 р. № 1442 : станом на 26 серп. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1442-97-п#Text>.
10. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами : Наказ М-ва економіки України від 19.04.2007 р. № 104 : станом на 2 жовт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1257-07#Text>.
11. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі продовольчими товарами : Наказ М-ва економіки та з питань європ. інтеграції України від

- 11.07.2003 р. № 185 : станом на 2 жовт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0628-03#Text> .
- 12.Про затвердження Правил торгівлі на ринках : Наказ М-ва економіки та з питань європ. інтеграції України від 26.02.2002 р. № 57/188/84/105 : станом на 9 берез. 2009 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-02#Text> .
- 13.Про затвердження Правил торгівлі у розстрочку фізичним особам : Постанова Каб. Міністрів України від 30.03.2011 р. № 383. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/383-2011-п#Text> .
- 14.Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII : станом на 20 серпня. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> .
- 15.Про оптові продовольчі ринки : Постанова Каб. Міністрів України від 09.06.1999 р. № 997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-99-п#Text> .
- 16.Про оптові ринки сільськогосподарської продукції : Закон України від 25.06.2009 р. № 1561-VI : станом на 13 лют. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1561-17#Text> .
- 17.Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів : Закон України від 23.12.1997 р. № 771/97-ВР : станом на 19 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-вр#Text> .
- 18.Саркісян Л.Г., Казакова О.Б. Технологія торговельних процесів: Навчальний посібник. Київ. Центр учбової літератури. 2007. С. 296.
- 19.Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV : станом на 30 серпня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> .

Додатковий

- 20.Балджи М., Допіра І., Однолько В. Економіка та організація торгівлі : навч. посіб. Київ : Кондор-вид-во, 2017. 368 с. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6688/1/Економіка%20та%20організація%20торгівлі.pdf>.
- 21.Голошубова Н.О. Організація торгівлі: підручник. – 2-ге вид., перероб. та доп. Київ. Київ. нац. торг.-економ. Ун-т. 2012. С. 680
- 22.Оптова торгівля в Україні : монографія / А. Мазаракі та ін. ; ред. А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.-економ. ун-т, 2016. 208 с. URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/beb73d418087f3fa91b4efca7ed0e921.pdf>.

23.Роженко О. Лекції з дисципліни «Організація торгівлі». Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2017. 137 с. URL: http://elibrary.donnuet.edu.ua/921/1/Rozhenko_2017-3.pdf.

Internet-ресурси

- 24.Законодавство України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> .
- 25.Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів - Захист прав споживачів. Головна | ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБА. URL: <https://dpss.gov.ua/zahist-prav-spozivachiv> .
- 26.Міністерство економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>.